

Miejsce
na naklejkę

dysleksja

MKL-R1 1P-092

**EGZAMIN MATURALNY
Z JĘZYKA ŁACIŃSKIEGO
I KULTURY ANTYCZNEJ**

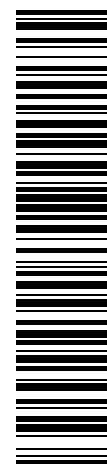
**MAJ
ROK 2009**

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy 180 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
5. Podczas egzaminu możesz korzystać ze słownika łacińsko-polskiego oraz atlasu historycznego.
6. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
100 punktów

*Część I – 20 pkt
Część II – 50 pkt
Część III – 30 pkt*

Życzymy powodzenia!

**Wypełnia zdający
przed rozpoczęciem pracy**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--	--

**KOD
ZDAJĄCEGO**

Część I – leksykalno-gramatyczna (40 pkt)**Zadanie 1. (5 pkt)**

W zadaniach poniżej (1–5) podkreśl tę możliwość uzupełnienia zdania spośród A, B, C, D, która zachowuje znaczenie zdania wyjściowego.

1. Exercitus portas castrorum occupabant.

Portae castrorum

- A. per exercitus occupabantur.
- B. ab exercitibus occupabantur.
- C. ab exercitu occupabantur.
- D. per exercitum occupabantur.

2. Pompeius multos amicos habet.

Pompeio

- A. multi amici sunt.
- B. multi amici est.
- C. multos amicos habet.
- D. multos amicos sunt.

3. Milites hieme ad castra reverti debent.

Militibus

- A. hieme ad castra revertendi sunt.
- B. hieme ad castra revertendibus sunt.
- C. hieme ad castra revertenda est.
- D. hieme ad castra revertendum est.

4. Classis Atheniensis melior quam classis Romana erat.

Classis Atheniensis melior

- A. classi Romanae erat.
- B. classis Romanae erat.
- C. classe Romana erat.
- D. ab classe Romana erat.

5. In libro *De bello Gallico* legere potest Caesarem Galliam superavisse.

In libro *De bello Gallico* legitur

- A. Caesarem Galliam superavisse.
- B. Caesarem Galliam superatum esse.
- C. Caesar Galliam superatum esse.
- D. Caesar Galliam superavisse.

Zadanie 2. (5 pkt)

W każdym z poniższych zdań podkreśl poprawną możliwość ich uzupełnienia.

1. Elephas maximus est.
 - A. inter omnia animalia
 - B. in omnibus animalibus
 - C. omnium animalium
 - D. omnibus animalibus
2. Xerxes, copiis in Europam, Graecis bellum intulit.
 - A. traiectus
 - B. traiectam
 - C. traiectis
 - D. traiectum
3. a deis odio vexavisse dicuntur.
 - A. Homines miseri
 - B. Homo miser
 - C. Hominem miserum
 - D. Homines miseros
4. Romani Capitolium mundi habebant.
 - A. ut caput
 - B. caput
 - C. pro capite
 - D. capitis
5. Omnium viarum prima est.
 - A. magis ardua
 - B. maxime ardua
 - C. arduissima
 - D. arduissimum

Zadanie 3. (5 pkt)

Uzupełnij każde z podanych zdań (1–5) poprawną formą utworzoną od form podstawowych zaproponowanych w nawiasach.

1. Pueri saepe (*admoneo, admonere, admonui, admonitum*), ut maiores natu colerent.
2. Pater vehementer te rogat ut, nisi tempus te (*deficio, deficere, defeci, defectum*), aliquid de te sibi scribas.
3. Cum (*sum, esse, fui*) mortalis, quae sint mortalia cura.
4. Cum Romani legatos de pace (*mitto, mittere, misi, missum*), dux milites instruxit.
5. Titus Pomponianus Atticus sic Graece loquebatur ut Athenis natus (*video, videre, vidi, visum*).

Zadanie 4. (5 pkt)

Uzupełnij każde z podanych zdań (1–5) poprawną formą utworzoną od form podstawowych zaproponowanych w nawiasach.

1. Utinam tu solutionem rectam (*invenio, invenire, inveni, inventum*).
2. Aedui, cum se ab Helvetiis defendere non possent, legatos ad Cesarem mittunt (*rogo, rogare, rogavi, rogatum*) auxilium.
3. Breve tempus aetatis satis longum est ad bene (*vivo, vivere, vixi, victum*).
4. Hominibus, (*qui, quae, quod*) amaveram, mea carmina reliqui.
5. Minerva (*Athenae, Athenarum*) ab antiquis colebatur.

Część II – przekład tekstu**Zadanie 5. (50 pkt)**

Dokonaj przekładu na język polski jednego z dwóch podanych fragmentów dzieł autorów klasycznych.

Tekst nr 1

M. Tullius Cicero, *In Verrem*, II 4, 72 - 73

Segesta est oppidum pervetus in Sicilia, quod ab Aenea fugiente a Troia atque in haec loca veniente conditum esse demonstrant. Itaque Segestani non solum perpetua societate atque amicitia, verum etiam cognatione se cum populo Romano coniunctos esse arbitrantur. Hoc quondam oppidum, cum illa civitas cum Poenis suo nomine ac sua sponte bellaret, a Carthaginiensibus vi captum atque deletum est, omniaque quae ornamento urbi esse possent Carthaginem sunt ex illo loco deportata. Fuit apud Segestanos ex aere Dianae simulacrum, cum summa atque antiquissima praeditum religione tum singulari opere artificioque perfectum. Hoc translatum Carthaginem locum tantum hominesque mutarat, religionem quidem pristinam conservabat; nam propter eximiam pulchritudinem etiam hostibus digna quam sanctissime colerent videbatur. Aliquot saeculis post P. Scipio bello Punico tertio Carthaginem cepit; qua in victoria, (videte hominis virtutem et diligentiam, ut et domesticis praeclarissimae virtutis exemplis gaudeatis et eo maiore odio dignam Verris incredibilem audaciam iudicetis), convocatis Siculis omnibus, iubet omnia conquiri; pollicetur sibi magnae curae fore ut omnia civitatibus, quae cuiusque fuissent, restituerentur.

Objaśnienia:

Segesta, ae – Segesta, miejscowość na Sycylii

Sicilia, ae – Sycylia, wyspa na Morzu Śródziemnym

Aenea, Aeneas – Eneas, bohater trojański

Troia, ae – Troja

Segestanus, i – mieszkaniec Segesty

Poenus, i – Punijczyk (Kartagińczyk)

Carthaginiensis, is – Kartagińczyk, mieszkaniec Kartaginy

Carthago, Carthaginiis – Kartagina

Diana, ae – Diana, bogini

mutarat – *forma oboczna* mutaverat

P. Scipio – Publiusz Scypion Afrykański

Punicus 3 – punicki (kartagiński)

Verres, Verris - rzymski namiestnik prowincji Sycylia. Znany głównie z procesu o nadużycia finansowe popełnione w czasie zarządzania Sycylią w latach 73-71 p.n.e.

Siculus 3 – Sycylijszyk

Tekst nr 2

T. Livius, *Ab urbe condita* I, 6,7

Ita Numitori Albana re permissa Romulum Remumque cupido cepit in iis locis ubi expositi ubique educati erant urbis condendae. Et supererat multitudo Albanorum Latinorumque; ad id pastores quoque accesserant, qui omnes facile spem facerent parvam Albam, parvum Lavinium prae ea urbe quae conderetur fore. Intervenit deinde his cogitationibus avitum malum, regni cupido, atque inde foedum certamen coortum a satis miti principio. Quoniam gemini essent nec aetatis verecundia discrimen facere posset, ut di quorum tutelae ea loca essent auguriis legerent qui nomen novae urbi daret, qui conditam imperio regeret, Palatium Romulus, Remus Aventinum ad inaugurandum templa capiunt. Priori Remo augurium venisse fertur, sex vultures; iamque nuntiato augurio cum duplex numerus Romulo se ostendisset, utrumque regem sua multitudo consalutaverat: tempore illi praecepto, at hi numero avium regnum trahebant. Inde cum altercatione congressi certamine irarum ad caedem vertuntur; ibi in turba ictus Remus cecidit. Vulgatiores fama est ludibrio fratris Remum novos transiluisse muros; inde ab irato Romulo, cum verbis quoque increpitans adiecisset, ‘sic deinde, quicumque alius transiliet moenia mea,’ interfectum. Ita solus potitus imperio Romulus; condita urbs conditoris nomine appellata.

Objaśnienia:

Numitor, Numitoris – Numitor, dziad Romulusa i Remusa

Albanus 3 – albański, związany z miastem Alba Longa, mieszkaniec Alba Longa

Latynus, i – Latyn

Lavinium, i – miasto Lawinium

Palatium, ii – Palatyn (jedno z siedmiu wzgórz Rzymu)

Aventinus, i – Awentyn (jedno z siedmiu wzgórz Rzymu)

PRZEKŁAD

Przekład tekstu nr

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Część III – pisanie własnego tekstu

Zadanie 6. (30 pkt)

Temat:

Na podstawie zamieszczonych materiałów i własnej wiedzy przedstaw krótko mit o Odysie oraz wyjaśnij jego symbolikę. Zwróć uwagę na funkcję podróży w przemianach zachodzących w psychice Odysa.

MATERIAŁ TEKSTOWY

Homer *Odyseja* (fragmenty), przekł. J. Parandowski, Warszawa 1956

Męża głos, Muzo, wielce obrotnego, który zburzył święty gród Troi, a potem wiele wędrował, widział miasta ludzi tak wielu i ducha ich poznał. Wiele swym sercem wycierpiał na morzu, walcząc o własną duszę i powrót towarzyszy.

Pieśń I

– Kto jesteście, przybysze? Skąd płyniecie po wodnych drogach? Czy w jakiejś sprawie, czy tak bez celu włóczycie się po morzu jak zbóje i narażając swą duszę niesiecie zgubę obcym stronom? (...)

– My z Troi, Achajowie, przeciwne wiatry gonią nas po wielkiej morza otchłani. Inną chcieliśmy drogą dotrzeć do domu, a inną tu przychodzimy. Tak się pono spodobało Zeusowi. Szczycimy się być ludźmi Atrydy Agamemnona, którego dziś sława największa pod niebem, zburzył bowiem tak wielki gród i zgładził tyle ludów. A my oto przypadamy do twoich kolan, żebyś nam dał gościniec albo w inny sposób obdarzył, jak każe prawo gościnności.

Pieśń IX

Pochyleni naprzód towarzysze wiosłowali ze wszystkich sił. A gdy przebrnęliśmy z powrotem przez morze na dwakroć dłuższą odległość, znów zaczynałem krzyczeć do Kiklopa. Towarzysze mnie otoczyli i jeden przez drugiego powstrzymywali życzliwym słowem:

– Niemądry, po cóż chcesz jątrzyć tego dzikusa? Wszak dopiero co rzucił do morza głaz i zapędził nasz okręt z powrotem do lądu, gdzie przyszłoby nam zginąć. Jeśli posłyszysz twój głos albo twoją mowę, głowy nam pourywa i rozniesie okręt miotając okrutne głazy – sił mu nie zbraknie.

Tak mówili, nie usłuchało serce zuchwałe i jeszcze raz moja złość przemówiła:

– Kiklopie, jeśli cię ktoś z ludzi śmiertelnych zapyta o haniebną ślepotę oka, powiedz, że ci je wyrwał Odys grodoburca, syn Laertes, mający swój dom w Itace.

Pieśń IX

Oni zaś związali mi ręce i nogi i przymocowali do masztu, sami zaś siedząc przy wiosłach bili siwe morze. Jechaliśmy żwawo i posunęliśmy się, ile głos doniesie. Już nie uszedł Syrenom nasz chyży okręt, który coraz się zbliżał, i wtedy podniosły dzwonnym śpiewem:

– Chodź do nas, sławiony Odysie, wielka chwało Achajów, zatrzymaj statek, byś mógł słuchać naszego głosu. Nikt bowiem tu nie przepłynie na czarnym okręcie, póki z naszych ust nie posłyszysz słodkiej pieśni. A kto się nią nacieszy, odjeżdża mądrzejszy, bo wszystko wiemy – i co z woli bogów wycierpieli Argiwi na równinie trojańskiej, co się dzieje na całej ziemi żywiącej rzesze.

Pieśń XII

– Nie wierzę, że przybyłem na widną z daleka Itakę, może to w jakiejś innej ziemi krążyć i ty na drwiny mówisz mi to wszystko i chcesz mój umysł omamić. Powiedz, czy naprawdę jestem w ukochanej ojczyźnie?

– Zawsze ta sama nieufność w twojej piersi. I dlatego nie mogę cię opuścić, biedaku, boś taki roztropny, bystry i przytomny. Inny człowiek wróciwszy z tułaczki radośnie by pobiegł do domu zobaczyć dzieci i żonę, a tobie nie wystarczy pytać się, dowiadywać, chcesz najpierw sam się przekonać.

Pieśń XIII

Odparła mu wtedy bogini jasnooka Atena: – Jak najbardziej ci pomogę i nie zawiodę, gdy zaczniemy działać, i już widzę, jak ziemię zboczy krew i mózg tych zalotników, co twój dobytek pożerają. Lecz wpierw zrobię, by nikt cię nie poznał ze śmiertelnych. Pomarszczę ci to piękne ciało na gibkich członkach, zmiotę z głowy płowe włosy, odzieję w łachmany budzące odrazę u tych, co ciebie zobaczą, twoje cudne oczy staną się kaprawe, abyś niepodobny do siebie ukazał się zalotnikom i swojej żonie, i chłopcu, któregoś zostawił w domu.

Pieśń XIII

Homer, *Odyseja*, przekł. J. Parandowski, Warszawa 1956Leopold Staff *Odys*

Niech cię nie niepokoją
Cierpienia twe i błędy
Wszędy są drogi proste
Lecz i manowce są wszędy
O to chodzi jedynie
By naprzód wciąż iść śmiało
Bo zawsze się dochodzi
Gdzie indziej, niż się chciało
Zostanie kamień z napisem
Tu leży taki, a taki
Każdy z nas jest Odysem
Co wraca do swej Itaki.

L. Staff, *Poezje wybrane*, Warszawa 1978Konstandinos Kawafis *Itaka*

Kiedy się wybierzesz w podróż do Itaki,
życz sobie, żeby długa była,
pełna przygód, pełna doświadczeń.
Lajstrygonów, Cyklopów, gniewnego Posejdona
nie obawiaj się. Nic takiego
na swojej drodze nie spotkasz, jeżeli
twoje myśli są wysokie i jeśli tylko wyborne
emocje dotykają twego ducha i ciała.
Na Lajstrygonów, na Cyklopów,
na gniew Posejdona nigdy się nie natkniesz,
jeżeli ich nie niesiesz wewnątrz, w swojej duszy,
jeżeli twa dusza nie postawi ich przed tobą.
Życz sobie, żeby podróż była długa.
Oby wiele zaświtało letnich poranków,
kiedy, z jaką rozkoszą, z jakim rozradowaniem,
będziesz podpływał do portów, których nigdy przedtem
nie widziałeś. Pamiętaj też zatrzymywać się
w handlowych stacjach Fenicjan, by kupować

piękne rzeczy: masę perłową, koral, bursztyn, heban
i najróżniejsze, wyszukane olejki —
ile ci się uda rozkosznych wonności znaleźć.
I trzeba, żebyś egipskich miast odwiedził wiele,
by uczyć się i jeszcze się uczyć od tych, co wiedzą.

Przez cały czas miej w myśli Itakę,
przybycie do niej bowiem jest twoim przeznaczeniem.
Ale bynajmniej nie śpiesz się w podróży.
Lepiej, by trwała ona wiele lat,
abyś stary już był, gdy dobijesz do tej wyspy,
bogaty we wszystko, co zyskałeś po drodze,
nie oczekując wcale, by ci dała bogactwo Itaka.

Itaka dała ci tę piękną podróż.
Bez Itaki nie wyruszyłbyś w drogę.
Niczego więcej już ci dać nie może.

A jeśli ją znajdujesz ubogą, Itaka cię nie oszukała.
Gdy stałeś się tak mądry, po tylu doświadczeniach,
z pewnością już pojąłeś, czym są Itaki.

K. Kawafis, *Wybór wierszy*, przeł. Z. Kubiak, Warszawa 1967

MATERIAŁ IKONOGRAFICZNY

Herbert James Draper (1863 – 1920) **Ulisses i syreny (1909)**

BRUDNOPIS